

KNIŽNÍ SBÍRKA ŠUMPERSKÉHO FARÁŘE A DĚKANA KRYŠTOFA ALOISE LAUTNERA

Jan Kašpar

Okolnosti čarodějnických procesů z let 1678–1696 probíhajících pod vedením mimořádných vrchnostenských tribunálů, jimž předsedal **Jindřich František Boblig z Edelstadtu** (cca 1611–1698), ve Velkých Losinách a v Šumperku, stejně jako osoba šumperského děkana **Kryštofa Aloise Lautnera** (1622–1685), po pětiletém věznění upáleného 18. září roku 1685 v Mohelnici, který představuje nejznámější oběť z oné více než stovky lidí, jejichž životy si zmíněné procesy vyžádaly, se dodnes těší badatelskému zájmu¹ a dostaly se i do všeobecného povědomí, zejména díky románu **Václava Kaplického** (1895–1982) *Kladivo na ča-*

¹ Podobně jako je tomu u všech témat souvisejících s dějinami čarodějnictví, zmocnilo se i této problematiky méně seriózní písemnictví; kompletní bibliografie severomoravských procesů by zaplnila mnoho stran papíru, ovšem tři čtvrtiny až čtyři pětiny této produkce lze při vážné diskusi o tématu ponechat zcela stranou. Výběrově lze z relevantních starších prací uvést Ferdinand BISCHOFF, *Aus den Papieren eines Hexenrichters. Ein Beitrag zur österreichische Rechts- und Sittengeschichte des 17. Jahrhunderts*, in: Schriften der historisch-statistischen Sektion der kaiserlich-königlichen mährisch-slesischen Gesellschaft zur Beförderung des Ackerbaues, der Natur- und Landeskunde (dále Schriften), 1859, s. 258–318; Christian D'ELVERT, *Das Zauber- und Hexenwesen, dann der Glauben an Vampyre in Mähren und Österreichischen Schlesien*, in: Schriften Schriften 12., 1859, s. 319–421; Ch. D'ELVERT, *Zur Geschichte des Hexenwesens in Mähren und Schlesien*, in: Schriften 14., 1865, s. 395–424; Ch. D'ELVERT, *Weitere Beiträge zur österreichischen Rechtsgeschichte. Zur Geschichte des Hexenwesens in Mähren und Schlesien. Acten des Hexenprozess gegen Johann Przerovsky, Seifensieder in Mährisch Schönberg*, in: Schriften 27., 2. Abschnitt, 1888, s. 1–27; zajímavý příspěvek z pramenů apelačního soudu přináší Emil NEDER, *Hexenprozesse in Böhmen 1680–1724*, in: Mitteilungen des Nordböhmisches Excursions-Clubs 1909, s. 53–57; dále viz Eduard TEICHMANN, *Renaissance und Hexenwahn mit besonderer Berücksichtigung der Verbrennung Lautners in Müglitz, Hohenstadt 1932*. Novější produkce faktograficky přínosná, avšak s mírně tendenčním výkladem: Václav MEDEK, *Čarodějnické procesy a upálení děkana K. Al. Lautnera v Mohelnici*, in: Duchovní pastýř 1962, s. 128–130, 151–153, 166–169, 188–189; V. MEDEK, „Čarodějnický děkan“ *Kryštof Alois Lautner*, in: Severní Morava (dále SM) 1966, 13., s. 9–18; V. MEDEK, *Kterak rýmařovský farář František Bapst uprchl ze spárů čarodějnické inkvizice*, in: SM 1969, 18., s. 56–58; František SPURNÝ, *Severomoravské čarodějnické procesy, Vlastivědné zajímavosti* (dále VZ) 1970, č. 1.; V. MEDEK, „Čarodějnický děkan“ *Kryštof Alois Lautner*, in: VZ 1973, č. 80; F. SPURNÝ, „Čarodějnický děkan“ *Kryštof Alois Lautner*, in: VZ 1985, č. 212; přehledně Josef KOČÍ, *Čarodějnické procesy*, Praha 1973, s. 97–130; tendenčně, ale s jistým přínosem Bedřich ŠINDELÁŘ, *K třídnímu pozadí severomoravských a slezských „honů na čarodějnice“ po třicetileté válce*, in: Časopis Matice moravské 1976, s. 265–273; přehledně B. ŠINDELÁŘ, *Hon na čarodějnice*, Praha 1986; dále viz pozoruhodné příspěvky František ŠTĚPÁN, *K životopisu inkvizitora J. F. Bobliga*, SM 1992, č. 64., s. 52–54 a Marek TOMAŠTÍK, *Čarodějnické modlitby jako specifický problém čarodějnických*

rodějnice (1963) a stejnojmennému filmu **Otokara Vávry** (* 1911) z roku 1969.² I přesto, či snad možná právě proto, by si tato problematika zasloužila opětovné podrobné kritické zpracování.³ To však není cílem tohoto drobného článku, který přispívá ke sledovanému tématu jen z nepatrné části, a jenž se zabývá knihovnou Kryštofa Aloise Lautnera a jejími osudy.

V návaznosti na Lautnerovo uvěznění, k němuž došlo 18. srpna 1680 v Mohelnici, a následné obvinění děkana z čarodějnictví mu byl úředně zabaven majetek. Jak známo, Lautner mimo jiné vlastnil kupříkladu housle, sbírku not a obrazů či astronomické přístroje a pomůcky, které Boblig z Edelstadtu posléze označil za magické předměty a uváděl je jako důkaz Lautnerova čarodějnictví.⁴ Součástí tohoto majetku představoval také poměrně rozsáhlý knižní soubor, již několikrát zmiňovaný v literatuře,⁵ jemuž se však zatím nedostalo soustavnější pozornosti.

O knihovně děkana Lautnera si lze učinit poměrně přesnou představu na základě pramenů dochovaných v arcibiskupském archivu, který je dnes uložen v Zemském archivu Opava, expozitura Olomouc. Jde o několik knižních soupisů a k nim se vztahující úřední korespondenci.⁶

Z těchto materiálů vyplývá, že Lautnerovými knihami se úředníci olomouckého biskupství začali zabývat až po děkanově popravě. Zhruba týden nato, 27. září 1685, informoval kaplan **Albert Friedrich Vetter von Lilie** olomouckého biskupa **Karla II. z Lichtenštejna** (1624–1695) o tom, že splnil jeho příkaz a pokusil se

procesů, in: Sborník ze Studentské vědecké konference Ostravské univerzity 1996, s. 69–80. Ani nejnovější přehledná studie František SPURNÝ – Vojtěch CEKOTA – Miloš KOUŘIL, *Šumperkský farář a děkan Kryštof Alois Lautner, oběť čarodějnických inkvizičních procesů*, Šumperk 2000, nenaplnila, zdá se, očekávání do ní vkládaná, výhrady zejména k jejímu schematického pohledu v recenzi shrnul Petr KREUZ, in: *Východočeské listy historické* 2001, s. 424–426.

² V obou případech se ovšem jedná o umělecká díla mající na zřeteli především estetické působení a sledující pochopitelně odlišné cíle než odborná produkce, což samozřejmě nijak nesnižuje jejich estetický účinek, který je nemalý. Dlužno však dodat, že ten nežádka ovlivňuje úsudek řady pisatelů, ba dokonce i historiků zabývajících se historií severomoravských procesů, a to rozhodně nelze považovat za jev pozitivní.

³ Bylo by více než žádoucí opřít se přitom o šířeji založený pramenný výzkum, především ve fondech Zemského archivu v Opavě, pracoviště Olomouc (dále ZAO – p. Olomouc), fond Arcibiskupství olomoucké (dále AO) a Státního okresního archivu v Olomouci (dále SOKa Olomouc), Archiv města Olomouce, fond Zlomky registatur.

⁴ Viz B. ŠINDELÁŘ, *Hon na čarodějnice*, s. 248, pozn. 77; F. SPURNÝ – V. CEKOTA – M. KOUŘIL, s. 9.

⁵ Srov. V. MEDEK, „*Čarodějnický děkan*“ *Kryštof Alois Lautner*, in: SM, s. 11; F. SPURNÝ, „*Čarodějnický děkan*“ *Kryštof Alois Lautner*, in: VZ, s. [2]; B. ŠINDELÁŘ, *Hon na čarodějnice*, s. 198; F. SPURNÝ – V. CEKOTA – M. KOUŘIL, s. 9–10.

⁶ ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 82r–109v (složka spisů). Za ochotnou pomoc stran jejich zpřístupnění děkuji Janu Štěpánovi.

najít seznam knih nacházejících se na děkanství, který snad měl zhotovit Lautnerův nástupce **Johann Georg Wagner**. Žádný takový soupis ovšem nenalezl.⁷

Několikero seznamů knih počátkem října vyhotovil jeden z členů tribunálu, který soudil Lautnera, biskupský sekretář **Eliáš Isidor Schmidt**, a zaslal je mohelnickému děkanu **Adalbertu Winklerovi**, rovněž členu zmíněného tribunálu a Lautnerovu příteli ze studií. Schmidt přitom sdělil, že ani v kostele, na děkanství, ve škole a přilehlých budovách nenašel žádný seznam knih, který by uváděl, které a kolik z nich by patřilo přímo kostelu. Dále sepsal ty svazky, v nichž nalezl Wagnerovy vlastnické poznámky (27) a knihy, kde byly Lautnerovy i Wagnerovy příписy a které Wagner zjevně získal po Lautnerovi (245). V přiloženém dopise Schmidt pak sděloval, že zbytek knih má pouze Lautnerovo exlibris, ale speciální seznam těchto knih nepořídil. Ty jsou potom zahrnuty v dvojích seznamech, jež určují, jaké knihy mají připadnout biskupovi a které svazky šumperské farnosti. Celý tento fascikl zaslal Schmidt Winklerovi 10. října 1685.⁸

Z 16. října pak pochází soupis knih, jež mají přijít do Šumperka, spolu s potvrzením tamního radního Johanna Bauchy z 22. října, že k tomu prostřednictvím Winklera skutečně došlo.

Přehledně lze shrnout, že soupisy obsahují celkem 364 knih, včetně vícesvazkových děl a duplikátů, z nichž 27 patřilo Wagnerovi a zbytek, tedy 337, Lautnerovi. Tento soubor byl rozdělen mezi olomouckého biskupa a šumperskou faru, přičemž prvně jmenovaný obdržel 137 knih a fara 227.⁹

Dnes se z tohoto celku podařilo identifikovat¹⁰ pouze dva exempláře, které se nacházejí v arcibiskupské zámecké knihovně v Kroměříži.¹¹ Jedná se o díla s Laut-

⁷ ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 102r–103v. Viz příloha 1.

⁸ ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 82r–83v, 84r–87v, 88r–93v, 96r–98v, 100r–101v. Viz příloha 2.

⁹ Nejlépe je to patrné ze seznamů v ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 88r–93v a fol. 105r–108v. Viz příloha 2./4. a 3. Seznam na fol. 96r–98v, zde v příloze 2./5, je poněkud zavádějící.

¹⁰ Zkratky níže citovaných příruček – **Backer-Sommervogel** – Aloys et Augustin de BACKER – Carlos SOMMERVOGEL, *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus I.–12.*, Bruxelles 1890–1932; **Knihopis** – Zdeněk TOBOLKA – František HORÁK, *Knihopis československých tisků od doby nejstarší až do konce 18. století I./1., II./1.–9.*, Praha 1925–1967 (též <http://www.knihopis.org>); **KVK** – *Karlsruher Virtueller Katalog* (<http://www.ubka.uni-karlsruhe.de/kvk.html>) [+ zkratka databáze]; **VD16** – *Verzeichnis der im deutschen Sprachbereich erschienenen Drucke des XVI. Jahrhunderts I.–25. (Abteilung 1., Band 1.–22., Abteilung 2., Band 1.–3.)*, Stuttgart 1983–1997; **VD17** – *Verzeichnis der im deutsche Sprachraum erschienenen Drucke des XVII. Jahrhunderts* (<http://www.vd17.de>). Vždy jsou citována pouze vydání do roku 1680, i. e. do doby Lautnerova zatčení.

¹¹ O těchto knihách referoval již Cyril Měsíc 24. listopadu 2004, jemuž také děkuji za poskytnutí podrobnějších informací. Srov. C. MĚSÍC, *Exlibris v knihovní sbírce zámecké knihovny v Kroměříži*,

nerovým rukopisným exlibris, konkrétně *Opera Caecilia Cypriana* (200–258) ve vydání **Erasma Rotterdamského** (cca 1466–1536), vytištěná v Basileji roku 1520¹² a knihu italského františkána **Seraphina Cumirana** (polovina 16. stol.) *Conciliatio locorum communium Totius Scripturae Sacrae qui Inter fe pugnare videntur* vydanou ve Vídni v roce 1665.¹³ Oba jsou ostatně zmiňovány v seznamech knih pro biskupa.¹⁴

Dochované soupisy umožňují učinit si jistou představu o skladbě Lautnerovy knižní sbírky. Seznamy ovšem nejsou zcela přesné, neobsahují údaj o místě a roku vydání, takže u většiny knih je prakticky nemožné identifikovat přesné vydání daného titulu, který Lautner vlastnil. Zápisy většinou uvádějí název, často zkomolený, spolu se jménem autora, například *Gallus Cantans Ignatii Trauner*,¹⁵ nebo někdy i dvě knihy v rámci jednoho zápisu, jako v případě *Teophrasti Paracelsi tractatus 2. de vita longa*,¹⁶ *et de morbis tartareis*.¹⁷ Někdy se ovšem sdělení týká pouze počtu,

in: Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2004, Lidé okolo knih (autor – tvůrce – recipient), sborník z 13. odborné konference (Olomouc, 23.–24. 11. 2004), usp. R. Krušínský, Olomouc 2005.

¹² Kroměříž, arcibiskupská zámecká knihovna, **sign. W II 51**. *Opera Divi Caecilii Cypriani Episcopi Carthaginensis : ab innumeris mendis repurgata, adiectis nonnullis libellis ex vetustissimis exemplaribus, quae hactenus non habebantur, ac semotis iis, quae falso videbantur inscripta, una cu[m] annotatiunculis / at[que] haec omnia nobis praestitit ingenti labore suo Erasmus Roterodamus, vir iuvandis optimis studiis natus.* – Basileae : Froben, 1520. **VD16 C 6508**.

¹³ Kroměříž, arcibiskupská zámecká knihovna, **sign. A V 93**. *Conciliatio Locorum Communium Totius Scripturae Sacrae qui Inter fe pugnare videntur : [pars prima] / a Seraphino Cumirano ... – Vienne Austriae : Cosmerovius, 1665. **VD17 I:051255K**.*

¹⁴ ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 88r, 96rv. V příloze viz č. 247. a 260.

¹⁵ *Gallus Cantans : das ist Kräender Hauss-Hahn : dem in Sünden-Schlaff ligenden Hauss-Gesind des grossen Hauss-Vatters zum Aufferwecken bestellt und aufgesetzt in Buess- und Passions-Predigen ... auff jede einfallende Sontag des Jahrs ausstheilt / von ... Ignatio Trauner ...* . – [S. I.] : Author; Regensburg : Hanckwitz 1677. **VD17 23:240357B**. V příloze viz č. 259. Ignaz Trauner O. S. B. (+1694), německý benediktin, opat kláštera sv. Jimrama v Rezně, kazatel.

¹⁶ *...Theophrasti Paracelsi Eremitae libri V. de Vita longa, incognitarum rerum et hucusque à nemine tractatarum refertissimi : una cum Valentij de Retijs et Adami a Bodenstem dedicatoria Epistola, quibus Theophrasti singularis et excellens eruditio commendatur.* – Basileae : Perna, 1562. **VD16 P 600** Další vydání srov. **VD16 ZV 12157** (Basileae : Perna, 1566), **VD16 P 529** (Basileae : Perna, 1568), **VD16 ZV 23176** (Francofurti ad Moenum : Schmidt, 1568) a **VD16 P 602** (Francofurti ad Moenum : Rab, 1583). V příloze viz č. 131. Theophrastus Bombastus von Hohenheim – Paracelsus (1493–1541), německý přírodovědec, lékař, alchymista a chemik. Adam von Bodenstein (1528–1577), švýcarský alchymista, lékař, komentátor a překladatel Paracelsových děl.

¹⁷ *Libri duo Aureoli Theophrasti Paracelsi : I. Theophrasti Paracelsi Defensiones septem : II. De Tartaro, siue morbis Tartareis.* – Argentorati : Mylius, 1566. **VD16 P 594**. V příloze viz č. 132.

jako *Francisci Labata 2 opera*,¹⁸ a občas je zmíněn i fyzický stav svazku v danou chvíli, ovšem z informace typu *Liber Historicus lacer*¹⁹ mnoho zjistit nelze.

Přesto je však možné Lautnerův knižní celek rámcově zhodnotit a většinu titulů alespoň přibližně určit. Převažuje zde teologická literatura, což by se ostatně dalo očekávat. Jsou zde zastoupena především díla jezuitských autorů, jako **Jeremiase Drechsela** (1581–1638), **Paula Laymanna** (1574–1635), **Francisca Labaty** (1549–1631), **Johanna Weyera** (1597–1695) či **Paula Rosmera** (1605–1664), sbírky kázání, traktáty, morálně teologické a kontroversistické spisy a další díla, nijak se nevymykající profilu běžné církevní knihovny. Pozoruhodným faktem zůstává, že Lautner vlastnil 42 kacířských knih. Jejich tituly bohužel nejsou známy, neboť v seznamech figuruje pouze zápis *diversi libri haeretici* s příslušnou číslovkou.²⁰ Tyto svazky posléze obdržel biskup.

Jiný obor, který je velmi výrazně zastoupen, představuje obojí právo, což také není nijak překvapivé, neboť, jak známo, Lautner tento obor ve Vídni čtyři roky studoval a dosáhl magisterského titulu.²¹ Najdeme zde díla kupř. **Matthiase Wesenbecka** (1531–1586) *Oeconomia Juris*,²² spisy *Rationale Juris Pontificii* italského teologa a právníka **Giovanna Battisty Vivianiho**²³ či *Dicaopaediae* [!], *hoc est Jurisprudentiae Institutio Johanna Reicherda Scheffera*,²⁴ dílo Holanďana

¹⁸ V příloze srov. č. 14.–15.

¹⁹ V příloze srov. č. 196.

²⁰ ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 84r–87v, 89v, 98v. V příloze viz číslo 197. –239.

²¹ V. MEDEK, *Čarodějnické procesy a upálení děkana K. Al. Lautnera v Mohelnici*, s. 67; Srov. V. MEDEK, „Čarodějnický děkan“ *Kryštof Alois Lautner*, in: SM, s. 9–10; V. MEDEK, „Čarodějnický děkan Kryštof Alois Lautner, in: VZ, s. [2]; F. SPURNÝ, „Čarodějnický děkan“ *Kryštof Alois Lautner*, in: VZ, s. [1]; B. ŠINDELÁŘ, *Hon na čarodějnice*, s. 198; F. SPURNÝ – V. CEKOTA – M. KOUŘIL, s. 9.

V literatuře bývá s jistým despektem zdůrazňováno, že Lautnerův Boblig z Edelstadtu tohoto gradu nikdy nedosáhl a zůstal „pouhým“ licenciátem. Jde o nepřilíš opodstatněnou výtku, neboť v té době k výkonu soudní praxe taková kvalifikace zcela dostačovala.

²² *Matthaei Wesenbecii Oeconomia iuris*. – Lipsiae : Schneider, Vögelin, 1571. **KVK (BVB)**. Další vydání srov. **KVK (KB)** (Parisiis, 1573), **KVK (SWB)** (Basileae : Episcopus, 1574), **KVK (HBZ)** (Tamtéž : tentýž, 1579), **KVK (GVB)** (Hanoviae : Antonius, 1604), **KVK (GBV)** (Tamtéž : [s. t. n.], 1615) a **KVK (GBV)** (Francofurti : Stöckle, 1625). V příloze viz č. 44.

²³ *Rationale libri primi [-quinti] iuris pontificii / auctore Io[anne]. Baptista Viviano...* – Romae : Mascardi 1612–1617. **KVK (ICCU)**. Další vydání srov. **VD17 1:010273Q** (Coloniae Agrippinae : Cholinus, 1628). V příloze viz č. 250.

²⁴ *Dicaopaedia, hoc est Jurisprudentiae Institutio perspicuitate logica e iuris legibus, & Iurisconsultorum commentariis breviter explicata / per Joannem Reichardum Schefferum*. – Basileae : Herincpetri, 1579. **VD16 S 2448**. V příloze viz č. 258.

Everarda van Bronkhorsta (1554–1627) *Commentarius de regulis Juris*²⁵ nebo komentáře francouzského právníka **Jacquesa Cujase** (1522–1590), nehledě na kompendia typu *Corpus juris civilis* a další, mnohdy úzce zaměřené tituly. Do této kategorie spadají i specializované právní sbírky věnující se výhradně problematice čarodějnictví, o nichž bude pojednáno níže.

Dále lze zmínit knihy historicko-politické, například dílo italského humanisty **Polydora Vergilia** (1470–1555) *Historia Anglica*²⁶, *Abominatio desolationis Turcicae* od **Christiana Pfaltze** (1629–1702), teologa a cenzora knih v Praze,²⁷ *Florus Germanicus* německého historika **Eberharda Wassenberga** (1610–?),²⁸ či díla antických klasiků, uvedeny jsou kupříkladu Eurípidovy tragédie,²⁹ *Liber Plinii*³⁰ či *Vita Julii Caearis*,³¹ a také lékařské knihy, většinou díla salernitánské školy, třeba *Tractatus de conservanda bona valetudine* od **Johanna Curiona** (1512–1561)³² a další.

²⁵ *Everh[ardij]. Bronchorsti ... In tit. digestorum de (diversis) regulis juris antiqui, commentarius / recognitus et subinde auctus a G[eraldo]. L[leonardo]. Blasio ...* – Amstelodami : apud Joannem a Maanen, 1665. **KVK (ICCU)**. Další vydání srov. **KVK (BNF)** (Parisiis : Bobin; Le Gras, 1672), **KVK (BNF)** (Antverpiae : Verdussen, 1676) **VD17 3:013893Y** (Lipsiae; Magdeburgi : Lüderwald; Hahn, 1677). V příloze viz č. 175. Geraldus Leonardus Blasius (1626–1692), německý učenec působící v Nizozemí.

²⁶ *Polydori Vergilii ... Anglicae historiae libri vigintisex ...* – Basileae : Bebel, 1534. **VD16 V 708** a **VD16 V 709**. Další vydání srov. **VD16 V 710** (Tamtéž : Isengrin 1546), **VD16 V 711** (Tamtéž : tentýž, 1555), **VD16 V 712** (Tamtéž : tentýž, 1556), **VD16 V 713** (Tamtéž : tentýž, 1557), **VD16 V 714** (Tamtéž : Guarin, 1570), **KVK (ICCU)** (Duacum : Beller, 1603), **KVK (BVB)** (Lugduni Batavorum : Maire, 1649), **KVK (BVB)** (Tamtéž : tentýž, 1651). V příloze viz č. 259.

²⁷ *Abominatio Desolationis Turcicae = Der Türckische Verwüstungs-Grewel : durch Unsern Herrn und Heyland Jesum Christum Vorgesagt : wann ihr sehen werdet den Grewel der Verwüstung ... bey diesen bedrangten, elenden letzten Zeiten, sambt dessen Ursachen, und Beyfügung heylsamen Trosts vom Türcken-Fall, mit Theologischen, Sittlichen und Historischen Discursen der werthen Christenheit erkläret und vorgestellt ... / von Christian August Pfaltzen ...* – Prag : Knauff; Akademische Druckerei, 1672. **VD17 1:655975R**. V příloze viz č. 60.

²⁸ *Florus Germanicus : continens Res Gestas, Bella, Victorias Invictissimorum Ferdinandorum II. et III. Imperatorum ab Excessu Caes[aris]. Matthiae Contra Hostes Eorundem Feliciter obtentas / ante hac stylo Everh[ardij]. Wassenbergii ... in lucem datus ... et Usque Ad Praesentis anni 1640. terrae motum continuatus.* – Coloniae : Krafft, 1640. **VD17 12:194664H**. Další vydání srov. **VD17 3:006995D (Hamburgi : Balduinus, 1641)**, **KVK (REBIUN)** (Antverpiae : Beller, 1641), **VD17 14:018088H (Dantisci : Hünefeldt, 1642)**, **KVK (SBB)** ([S. l.] : [s. t. n.], ca 1643), **VD17 23:242001R (Amsterdam : Elzevier, 1647)**, **KVK (GVB)** (Amstelredam : Ravensteyn, 1647), **KVK (GVB)** (Franckfurt : Humm, 1647), **KVK (GVB)** (Tamtéž, [s. t. n.], 1648). V příloze viz č. 111.

²⁹ V příloze srov. č. 66.

³⁰ V příloze srov. č. 38.

³¹ V příloze srov. č. 338.

³² *De conservanda bona valetudine. Opusculum Scholae Salernitanae ... / opera et studio Ioannis Curionis Iacobi Crellij. ...* – Francofurti : Egenolph, 1545. **KVK (BL)**. Některá další vydání srov. **VD16 ZV 25564** (Tamtéž : tentýž, 1551), **KVK (BL)** (Lutetiae Parisiae : Juvenis, 1553), **KVK (BL)**

K pozoruhodným knihám z Lautnerova souboru patří učebnice španělštiny *Institutiones in linguam Hyspanicam* Vláma **Henrika Doerganka**,³³ což je jeden z nemnoha titulů, který lze přesně identifikovat. Za zmínku stojí i *Grammatica gallica*,³⁴ a jedna kniha ve francouzštině, *Le thrésor des Histoires de France* **Gillese Corrozeta** (1510–1568),³⁵ a několik titulů v italštině. V první řadě se jedná o dva cestopisy, *Libri tre Delle Cose de Turchi* od Benedetta Rambertioho (1503–cca 1547), sekretáře benátské dóžecí rady,³⁶ a *Itinerario overo* Franze Schotta (1548–1622) vydaný Andreasem Schottem (1522–1629),³⁷ dále pak o po-

(Francofurti : Egenolph, 1553), **KVK (RSB)** (Tamtéž : tentýž, 1554), **KVK (ABES)** (Parisiis : Cavellat, 1555), **KVK (BL)** (Francofurti : Egenolph, 1557), **KVK (HEBIS)** (Antverpiae : Witthadius, 1557), **KVK (ABES)** (Parisiis : Cavellat, 1558), **KVK (PORBASE)** (Venetiis : Leni, 1573), **KVK (BL)** (Lugduni : Lertout, 1577), **KVK (ABES)** (Parisiis : Marnef; Cavellat, 1580), **KVK (BL)** (Venetiis : Marinelli, 1587), **KVK (ABES)** (Parisiis : Marnef; Sittart, 1618), **KVK (BL)** (Venetiis : Milocus, 1619), **KVK (BL)** (Parisiis : [s. t. n.], 1656), **KVK (PORBASE)** (Venetiis : Rubin, 1667). V příloze viz č. 97.

³³ *Institutiones In Linguam Hispanicam : admodum Faciles, Quales Antehac Nunquam Visae : quae Omnes Qui Studiose legerint totas, multis inopinatis et non speratis recreabunt, et linguam perfecte docebunt / authore Henrico Doergang ... – Coloniae : Autho; Brachel, 1614. VD17 12:130641L.* V příloze viz č. 124.

³⁴ V příloze srov. č. 161.

³⁵ *Le Thrésor des Histoires de France : reduites par Tiltres, partie en forme d'Annotations, partie par lieux communs ... / reveu, corrigé, et augmenté iusques à present. ... par Gilles Corrozet ... – Lyon : [s. t. n.], 1597. KVK (GVB).* Další vydání srov. **KVK (BL)** (Paris : Galliot Corrozet, 1603), **KVK (ICCU)** (Tamtéž : tentýž, 1604), **KVK (RSB)** (Paris : Jean Corrozet, 1613), **KVK (ABES)** (Tamtéž : tentýž, 1614), **KVK (REBIUN)** (Paris : Jean Corrozet, 1615), **KVK (ABES)** (Tamtéž : tentýž, 1617), **KVK (ÖNB)** (Tamtéž : tentýž, 1619), **KVK (RSB)** (Tamtéž : tentýž, 1622), **KVK (KB)** (Tamtéž : tentýž, 1627), **KVK (BL)** (Tamtéž : tentýž, 1632), **KVK (RSB)** (Tamtéž : tentýž, 1633), **KVK (GVB)** (Tamtéž : tentýž, 1634), **KVK (BL)** (Tamtéž : tentýž, 1635), **KVK (LIBRIS)** (Tamtéž : tentýž, 1639), **KVK (RSB)** (Tamtéž : tentýž, 1644), **KVK (BL)** (Tamtéž : tentýž, 1645). V příloze viz č. 194.

³⁶ *Libri tre delle cose de Turchi : nel primo si descriue il uiaggio da Venetia à Costantinopoli, con gli nomi de luoghi antichi e moderni : nel secondo la Porta, cioe la corte del soltan Soleymano, signor de Turchi : nel terzo il modo del reggere il stato e imperio suo / [Benedetti Ramberto]. – Vinegia : Manuzio, 1539. KVK (ICCU).* Další vydání srov. **KVK (ICCU)** (Vinegia : Milanese, 1541), **KVK (ICCU)** (Tamtéž : Manuzio, 1545). V příloze viz č. 128.

³⁷ *Itinerario Overo Nova Descrittione de Viaggi principali d'Italia : nella quale si hà piena notitia di tutte le cose più notabili, e degne d'esser vedute, di [Francesco Scoto]; Andrea Scoto : novamente tradotto dal Latino in lingua Italiana... – Padova : Bolzetta, 1610. KVK (SBB).* Další vydání viz **KVK (GVB)** (Vincenza : Bolzetta, 1615), **KVK (SWB)** (Tamtéž : tentýž, 1622), **KVK (ABES)** (Padova : tentýž, 1628–1629), **KVK (ABES)** (Vincenza : tentýž, 1638), **KVK (SBB)** (Padova : tentýž, 1642), **KVK (SBB)** (Tamtéž : tentýž, 1643), **KVK (ABES)** (Tamtéž : tentýž, 1649), **KVK (SBB)** (Roma : Rossi, 1650), **KVK (ÖNB)** (Padova : Cadonini, 1654), **KVK (GVB)** (Tamtéž : tentýž, 1658–1659), **KVK (ABES)** (Venetia : Brigonci, 1665), **KVK (SBB)** (Padova : Cadonini, 1668–1675), **KVK (SBB)** (Venetia : Brigonci, 1670), **KVK (SBB)** (Tamtéž : tentýž, 1672–1673), **KVK (SBB)** (Tamtéž : tentýž, 1679). V příloze viz č. 195.

někud vágně určené *Descriptio Passionis Christi italica*³⁸ a *Orationes Italicae ad Beatissimae Virginis Mariae*.³⁹ Všechna výše uvedená díla více než výmluvně dokumentují šíři zájmů děkana Lautnera.

Z jazykově českých tisků je zde nesporně kniha *Rozmilauwanij* [!] *Swateho Rzehore Papeze*, i v soupisech jako jediná zapsaná česky.⁴⁰ Jde o dílo přeložené českým jezuitou **Šebestiánem Scipionem Berličkou** (1567–po 1638) a vydané v Olomouci u Jiřího Handla roku 1602.⁴¹ Pravděpodobně i spis uvedený jako *Sermones Sancti Gregorii Boëmice* je zřejmě jazykově českým bohemikem z roku 1590,⁴² podobně jako *Controversiae P[at]ris Francisci Rossassowa Boemice*⁴³ by mohly představovat některé z děl kapucínského misionáře **Františka z Rozdražova** († 1658).

Jak již bylo řečeno výše, vlastnil Lautner několik právnických spisů věnovaných otázce čarodějnictví. V jednom ze seznamů knih určených pro biskupa je vsuvka, jež zmiňuje *Martini Delrii libri duo in uno tomo*. Zcela jistě jde o dílo španělského jezuitu vlámského původu **Martina Antonia Delria** (1551–1608) *Disquisitionum magicarum libri sex*, které vyšlo poprvé v roce 1599 a během následujících 80 let ještě sedmnáctkrát.⁴⁴ Některá vydání, kupříkladu druhé z roku 1603, dělí šest knih

³⁸ V příloze srov. č. 272.

³⁹ V příloze srov. č. 271.

³⁹ V příloze srov. č. 271.

⁴⁰ Není však zjevně jediná v Lautnerově knižní sbírce, jak se domnívají někteří autoři. Srov. V. MEDEK, „Čarodějnický děkan“ *Kryštof Alois Lautner*, in: SM, s. 11; F. SPURNÝ, „Čarodějnický děkan“ *Kryštof Alois Lautner*, in: VZ, s. [2]; F. SPURNÝ – V. CEKOTA – M. KOUŘIL, s. 10.

⁴¹ *Rozmlauwanij Swateho Rzehore Papeže O Ziwotech* [!] *a Zazracych Swatých : před tisíce Léty Latině sepsané : nyní pak k lepssijmu a hogněyssijmu wssech yak Swětských tak y Duchownijch žítuku a pohodlij / z Latiny na Česko přeložené [Šebestiánem Vojtěchem Scypionem] : a Schwálenijm Oswjceného Knijžete a Pána, Pana Frantisska Kardynala z Dietrychssteyna Biskupa Holomauckého etc. na Swětlo wydané. – W Holomaucy : v Giříjka Handle, 1602. Backer-Sommervogel 7., sl. 960, č. 2 a Knihopis 2. 754. V příloze viz č. 69. Řehoř I. Veliký (540–604), církevní učitel, papež od roku 590, svatořečen.*

⁴² *Swateho Rzehore Nazyanzená Patryarchy Konstantynopolitánského Naříjkánij a žalostná vpěňij nad swau zdegssijho žiwota bjdaú : ano y tauženij po Bohu a po onom wěčném lepssijm žiwotě : s Modlitbami některými horliwými z Knih geho wybraná a w nowě z Latinského Yazyku do Česstiny přeložená. – [S. l.] : [s. t. n.], 1590. Knihopis 2. 755. V příloze srov. č. 58. Řehoř Nazyanzenský (329–390), řecký církevní učitel.*

⁴³ V příloze viz č. 315.

⁴⁴ *Disquisitionum magicarum libri sex : in tres tomos partiti / auctore Martino Delrio ...* – Lovanii : Rivius, 1599. Backer Sommervogel 2., sl. 1898–1900, č. 2. Další vydání viz všechna tamtéž (BS), některá i ve VD17, VD17 1:001581Y (Moguntiae: Albinus, 1603), BS (Lugduni: Pillehotte, 1604), BS (Venetiis: Francisci, 1606), VD17 3:302151T, VD17 3:302152A, VD17 3:302154R, VD17

do dvou svazků, což by odpovídalo i zmínce v soupisu. Řečená vsuvka dále zmiňuje *Malleus maleficarum Jacobi Sprengeri*,⁴⁵ tedy známé dílo dvou německých dominikánů **Heinricha Krämera-Institoris** (1430–1505) a **Jakoba Sprengera** (ca 1438–1495), které poprvé vyšlo na přelomu let 1486–1487 ve Špýru u Petra Dracha. Míra Sprengerova autorského podílu na knize je mnohem menší, než Institorisova, dnes bývá někdy přímo zpochybňována. Kniha vyšla do roku 1669 osmadvacetkrát, při pozdějších vydáních často jako součást větších takto tematicky zaměřených kompendií.⁴⁶

Umělecká fikce, která v Kaplického románu i Vávrově filmu spojuje *Malleus maleficarum* s Bobligem z Edelstadtu, je však neopodstatněná. I v literatuře se uvádí, že Boblig se této knihy nikdy nedovolával, a někdy bývá tento fakt vykládán coby důkaz jeho „nevdělanosti“ v tom smyslu, že vyšetřovaný děkan Lautner toto dílo vlastní, ale jeho soudce je oproti tomu ani nezná!⁴⁷ Tento náhled ovšem postrádá logiku. Je třeba si uvědomit, že *Malleus maleficarum* i přes svou značnou oblibu nikdy nezískal právní aprobaci a sloužil jen jako subsidiární pramen, který byl již počátkem 17. století nahrazen Delriovým spisem *Disquisitionum magicarum*, jenž na rozdíl od *Mallei* aprobaci měl a při vedení procesů s čarodějnicemi se těšil značné autoritě. Právě z tohoto díla Boblig nejčastěji vycházel. Občas se

3:302161Z (Ursellae : Officina Ursellana, 1606), **BS** (Lugduni : Pillehotte, 1608), **BS** (Tamtěž : Cardon, 1608), **BS** (Tamtěž : tentýž, 1612), **VD17 1:001038S** (Moguntiae : Albinus, 1612), **BS** (Venetiis : Florin, 1616), **VD17 12:643122E** (Moguntiae : Henning, 1617), **VD17 1:062995F** (Tamtěž : tentýž, 1624), **VD17 1:001077L** (Colonia Agrippinae : tentýž, 1633), **BS** (Venetiis : [s. t. n.], 1640), **BS** (Venetiis : [s. t. n.], 1652), **VD17 23:239976A** (Colonia Agrippinae : Henning, 1657), **VD17 7:692623B** (Tamtěž : tentýž, 1657 – jiné vydání), **VD17 23:240512Y** (Tamtěž : Demen, 1679). K Del Riovi a jeho dílu dále viz Wilhelm Gottlieb SOLDAN – Henriette HEPPE – Max BAUER, *Geschichte der Hexenprozesse I., 2.*, München 1911, 1., s. 477–480; J. KOČÍ, s. 47; B. ŠINDELÁŘ, *Hon na čarodějnice*, s. 60–61; Richard CAVENDISH, *Dějiny magie*, Praha 1994, s. 137.

⁴⁵ Vsuvku viz ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 87r. V příloze viz číslo 261. a 262. Tyto dvě knihy ovšem nejsou svázány v jednom svazku, jak se v literatuře někdy uvádí. Srov. V. MEDEK, „Čarodějnický děkan“ *Kryštof Alois Lautner*, in: SM, s. 11; F. SPURNÝ – V. CEKOTA – M. KOUŘIL, s. 10.

⁴⁶ Kompletní bibliografii *Mallei* s korekcí starších omylů přináší nový překlad Heinrich KRÄMER, *Der Hexenhammer*, ed. W. BEHRINGER – G. JEROUSCHEK – W. TSCHADER, München 2000 v připojené studii. Srov. též starší německý překlad *Der Hexenhammer I.–3.*, ed. J. W. R. Schmidt, Berlin 1906; anglický *Witchhammer*, ed. M. SUMMERS, London 1951 není příliš zdařilý a český *Kladivo na čarodějnice*, přel. J. LENKOVÁ, Praha 2000 je ovšem naprosto nevyhovující. Dále srov. Joseph HANSEN, *Zauberwahn, Inquisition und Hexenprozess im Mittelalter*, München-Leipzig 1900, s. 473–481; W. G. SOLDAN – H. HEPPE – M. BAUER, 1., s. 245–270; B. ŠINDELÁŘ, *Hon na čarodějnice*, s. 37–48; R. CAVENDISH, s. 100–101.

⁴⁷ B. ŠINDELÁŘ, *Hon na čarodějnice*, s. 198.

dovolával morální teologie německého jezuitu **Paula Laymanna** (1574–1635),⁴⁸ ale kromě toho se opíral i o příručku *Epitome delictorum sive libri sex de magia* španělského advokáta **Francisca de Torreblancy y Villalpando** († 1645),⁴⁹ dílo sice méně známé, ale proti čarodějnictví vystupující s razancí, která se Bobligovi jistě zamlouvala.⁵⁰ V této souvislosti je pozoruhodné, že exemplář lyonského vydání této knihy z roku 1678, kdysi patřící Bobligovi z Edelstadtu, se dodnes fyzicky dochoval ve farní knihovně v Dubu nad Moravou.⁵¹

Oproti tomu Lautner vlastnil ještě dvě pojednání na stejné téma, a to dílo španělského jezuitu **Benita Pereiry** (1535–1610) *De Magia*⁵² a *Tractatus de sortilegiis* **Paola Grillandiho**, který v 16. století působil jako soudce nad čarodějnicemi v římské oblasti.⁵³ Jde o knihy sice známé, ale méně frekventované, na rozdíl od

⁴⁸ *Theologiae moralis in quinque libros partita : quibus materiae omnes practicae, cum ad externum Ecclesiasticum, tum internum Conscientiae forum spectantes : nova Methodo explicantur / auctore Paulo Laymann ...* – Monachium : Heinrich, 1625. **VD17 12:108472B, VD17 12:108385A, VD17 12:108388Y, VD17 12:108392K, VD17 12:108396Q, VD17 12:108399N**. Dále též **Backer-Sommervogel 4., sl. 1584–1588, č. 22**, tam se také uvádí jen do roku 1700 dalších 24 vydání.

⁴⁹ *Francisci Torreblanca ... epitome delictorum sive de magia in qua aperta vel occulta invocatio daemonis intervenit ... libri III.* – Hispali : Gamarra, 1618. **KVK (REBIUN)**. Další vydání srov. **KVK (ABES)** (Lugduni : Huguetan, 1678). Srov. též *Daemonologia sive de Magia Naturali, Daemonica, licita et illicita, deque aperta, occulta, interventione et in vocatione daemonis Libri Quatuor : in quibus non tantum artis Magicae omniumq[ue] ... doctissime trancantur ... / auctore Don Francisco Torreblanca Villalpando ...* – Moguntiae : Schönwetter, 1623. **VD17 1:001087S, VD17 12:640954V, VD17 32:666472Y**. K Torreblancovi Christian Gottlieb JÖCHER, *Allgemeines Gelehrten-Lexicon 1.–4.*, Leipzig 1750–1751., 4., sl. 1260; W. G. SOLDAN – H. HEPPE – M. BAUER, 1., s. 245–270; B. ŠINDELÁŘ, *Hon na čarodějnice*, s. 198, 248, pozn. 78.

⁵⁰ Zevrubný kritický rozbor Bobligovy judikatury je ostatně jedním z řady závažných témat, která literatura, zabývající se procesy na severní Moravě, stále spíše opomíjí.

⁵¹ K tomu viz Rudolf ZUBER, *Knihy po inkvizitoru Františku Bobligovi z Edelstadtu*, in: Ročenka SOKa v Olomouci 1988, s. 169–176. Exlibris v knize zní *Henrici Boblig ab Edelstadt Emptus Viennae 2 floreni rhenani, compactura 30 cruciferi, paulo ante Obsidionem eiusdem Urbis sub Primo Vezier Cara Mustapha postmodum strangulato Anno 1683*.

⁵² *Benedicti Pererii ... Adversus fallaces et superstitiosas artes : id est De magia, de observatione somniorum et de divinatione astrologia libri tres.* – Ingolstadii : Sartorius, 1591. **Backer-Sommervogel 6., sl. 504, 506, č. 4, 6**. Další vydání srov. tam a dále **KVK (ICCU)** (Lugduni : Giunta, 1592), **KVK (ICCU)** (Venetiis : Ciotti, 1592), **KVK (ICCU)** (Coloniae Agrippinae : Gymnich, 1598), **KVK (SBB)** (Lugduni : Cardon, 1603), **VD17 39:115231X (Coloniae Agrippinae : Gymnich, 1612)**. Srov. též **VD17 12:648744N** (Coloniae Agrippinae : Hieratus, 1620 – jako součást sbírky *Opera Theologica : quotquot extant omnia*). V příloze viz číslo 153.

⁵³ *Tractatus de hereticis et sortilegijs omnifariam coitu, eorumque penis. Item de questionibus et tortura, ac de relaxatione carceratorum / domini Pauli Grillandi Castilionei.* – Lugduni : Bonyin; Giunta, 1536. **KVK (ICCU)**. Další vydání srov. **KVK (ICCU)** (Lugduni : Giunta, 1545), **KVK (BL)** (Tamtéž : tentýž, 1547). Srov. též *Tractatus duo : unus De sortilegiis ... Pauli Grillandi ...*

Mallei maleficarum a Delriovy příručky, které tvořily spíše standardní součást oddílů právnických spisů jakékoli církevní knihovny. Názor, dle kterého Lautner nejspíše vlastnil také polemické dílo *Cautio criminalis* z pera známého odpůrce čarodějnických procesů, německého jezuity **Friedricha Spee von Langenfeld** (1591–1635),⁵⁴ a to pravděpodobně mezi oněmi 42 kacířskými knihami, poněvadž měl od téhož autora sbírku *Goldenes Tugendbuch*⁵⁵ je však pouhou spekulací.⁵⁶

V každém případě měl Lautner i z tohoto oboru ve své knihovně poměrně zajímavé tituly, což svědčí jen o tom, že jeho knižní celek stojí za to, aby mu byla věnována jistá pozornost. Některá specifika této sbírky jistě ještě vyniknou, budou-li někdy konfrontovány se skladbou jiných farních knihoven.

Alter De lamiis et excellentia iuris utriusque Ioannis Francisci Ponzinibii ... Olim quidem in lucem editi; nunc vero recogniti ... – Francofurti : Egenolph [Erben] : Lechler, 1592. **KVK (ICCU)**. Dále vycházelo také jako součást různých právních kompendií. V příloze viz č. 142. Ke Grillandimu viz J. HANSEN, s. 520; B. ŠINDELÁŘ, *Hon na čarodějnice*, s. 124; R. CAVENDISH, s. 132. Gianfrancesco Ponzibio, právník z Piacenzy, odpůrce čarodějnických procesů.

⁵⁴ *Cautio Criminalis, seu De Processibus Contra Sagas Liber : ad Magistratus Germaniae hoc tempore necessarius, Tum autem Consiliariis, et Confessariis Principum, Inquisitoribus, Iudicibus, Advocatis, Confessariis reorum, Concionatoribus, caeterisque lectu utilissimus / auctore Incerto Theologo Orthod. [Friedrich von Spee].* – Rinthelii : Lucius, 1631. **VD17 12:202732T**. Další vydání srov. **VD17 1:001117B** (Tamtéž : tentýž, 1631 – jiné vydání), **VD17 1:001004S** (Francofurti : Gronaeus, 1632), **VD17 1:018958N** (Bremen : Köhler 1647 – německý překlad), **VD17 3:303644R** (Frankfurt : Humm, 1649 – německý překlad), **VD17 1:001140T** (Tamtéž : Weiss, 1649 – německý překlad). K Speeovi W. G. SOLDAN – H. HEPPE – M. BAUER, 2., s. 185–202 (s výňatky z *Cautiis*); J. KOČÍ, s. 138–144; B. ŠINDELÁŘ, *Hon na čarodějnice*, s. 62–65; nově Christian Feldmann, Friedrich Spee. Procesy s čarodějnicemi, Velehrad – Řím 2003.

⁵⁵ *Güldenes Tugend-Buch : das ist Werck unnd übung der dreyen Göttlichen Tugenden. dess Glaubens, Hoffnung, und Liebe : allen Gottliebenden/ andächtigen/ frommen Seelen: und sonderlich den Kloster- und anderen Geistlichen personen sehr nützlich zu gebrauchen / durch den ... Fridericum Spee ...* – Cöllen : Friessem, 1649. **VD17 23:638849C**. Další vydání srov. **VD17 12:103881A** (Tamtéž : tentýž, 1656), **VD17 12:103895N** (Tamtéž : tentýž, 1666). V příloze viz č. 113.

⁵⁶ Jak uvádí V. MEDEK, „Čarodějnický děkan“ *Kryštof Alois Lautner*, in: SM, s. 11; F. SPURNÝ, „Čarodějnický děkan“ *Kryštof Alois Lautner*, in: VZ, s. [2]; F. SPURNÝ – V. CEKOTA – M. KOUŘIL, s. 10.

PŘÍLOHA

Seznamy knih patřících Kryštofu Aloisu Lautnerovi s připojenou agendou⁵⁷

1.

Dopis kaplana Alberta Friedricha Vettera von Lilie olomouckému biskupu Karlu II. z Lichtenštejna, v němž Vetter sděluje, že nenalezl žádný seznam knih zhotovený Johannem Georgem Wagnerem, kdysi šumperským děkanem.

Zemský archiv Opava, pracoviště Olomouc, fond Arcibiskupství olomoucké, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 102r–103v (dvojlist)

[102r] *Reverendissime et Celsissime Episcopo, Dux, Princeps, ac D[omi]ne D[omi]ne Gratosissime.*

Juxta Vestrae Celsitudinis gratiosissimum mandatum in Cancellaria Consistoriali, quantocujus exquiri curavimus, annon aliqua extaret librorum a Decano quondam Schönbergensi Joanne Georgio Wagner Ecclesiae legatoru[m]. specificatio, aliud autem inventum non est, quam quod hic humillime accludimus, et Nos una simul nunquam interituris clementiis, et gratiis devotissime commendamus. Datum Olomucii in Curia E[pi]scopi die 27. 7^{bris} 1685.

Rever[eren]issimae Celsitudinis Vestrae

Obligatissimus, et obsequios[issim]us Capellanus, ac Servus

Albertus Fridericus Vetter Comes a Liliis m[anu]. p[ro]prio.

[in rubro] *Reverendissimo, et Celsissimo Principe D[omi]no Domino Carolo Dei Gratia Episcopi Olomucensi, Duci, Sac[ri]. Rom[ani]. Imp[er]ii. Principi, Regiae Capellae Bohemiae, et de Lichtenstein Comiti, Ep[iscop]i, Principi, ac D[omi]no D[omi]no gratiosissimo*

[Praesentatum] Cremsier 29. 7^{bris} 1685

ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 102r–103v (dvojlist)

⁵⁷ Dokumenty jsou řazeny v logickém sledu. Knihy jsou, oproti originálním seznamům, průběžně číslovány, tak, jak jdou po sobě v jednotlivých soupisech. Pokud se v následujícím seznamu opakují, je pouze odkázáno na čísla výše uvedených titulů. Tak je v úplnosti, aniž by došlo k multiplikaci, zachycen nejen jmenný seznam všech Lautnerových knih, ale také původní struktura všech seznamů, na jejímž základě lze, opět jmenovitě, určit, které knihy se dostaly biskupovi a které na šumperskou faru. Tituly byly rámcově ověřeny a všechny lze následně dohledávat v běžných bibliografích, ať již tištěných, či elektronických. Od jejich přesného určení zde bylo upuštěno zejména díky značnému rozsahu bibliografických poznámek. Prostý soupis titulů s těmito poznámkami bude publikován samostatně.

2.

Dva soupisy knih po Kryštofu Aloisu Lautnerovi a Johannu Georgu Wagnerovi a dvojí seznamy určující, jaké svazky má obdržet olomoucký biskup Karel II. z Lichtenštejna a které fara v Šumperku; soupisy vyhotovil Eliáš Isidor Schmidt a spolu s průvodním dopisem je zaslal mohelnickému děkanu Adalbertu Winklerovi.

Kroměříž, 1685, 6. října, 10. října

Zemský archiv Opava, pracoviště Olomouc, fond Arcibiskupství olomoucké, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 82r–83v (dvojlist), 84r–87v (složka), 88r–93v (složka), 96r–98v (dvojlist), 100r–101v (dvojlist)

2./1

[100r] *Adm[odum]. R[everen]de Praenobilis ac Eximie D[omi]ne Decane.*

Domine et Patrone honorand[issi]me ac observand[issi]me. Ad Eiusdem requisitionem lustravi heri omnes libros qui hic Schönbergae reperiuntur, et transmitto eorundem Authorum novam una cum antiqua Lautneri manu scripta Consignationem; nulla Specificatio autem nec apud Ecclesiam, nec apud eiusdem Aedibus, nec apud Rectorem Scholae, nec in Matricula reperitur; qui nam libri et quot pertineat ad Ecclesiam; separavi libros in quibus D[omini]. Wagneri nomen inscriptum reperitur; ac etiam nonnullos in quibus adhuc Lautneri nomen est, et reliquos quoque in quibus nec Wagneri nec Lautneri nomen est; qui etiam in adjuncta Consignatione singuli Specificice positi et annotati sunt. Libri illi, apud quos Adm[odum]. R[everen]dus a Eximius D[omi]nus in antiqua specificatione a Lautnero scripta ex parte plumbagine cruculam fecit, omnes reperiuntur. Hisce humanissima resalutatione me continuando pio favori et gratiae devotissime com[m]endo.

Adm[odum]. R[everen]de Praenob[ilis]. ac Exim[ie] D[ominationis]. V[estrae].

obligat[issi]mus ac obsequios[issi]mus servus

Elias I[sidorus]. Schmidt m[anu]. p[roprio].

Schönberg 10. 8^{bris} A[nno]. 1685

[in rubro] *Adm[odum]. R[everen]do Praenobili ac Eximio D[omi]no Georgio Adalberto Winkler S[acro]S[anctae]. Theologiae Doctori, Decano Muglicensi meritissimo ac vigilantissimo, D[omi]no et Patrono Suo honorandissimo ac observandissimo*

Muglicium

ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 100r–101v (dvojlist)

2./2

[82r] *Specificatio Librorum in quibus D[omini]. Wagner nomen inscriptum reperitur*

1.–4. *Didaci de Baeza 4 Exemplaria*;⁵⁸ 5.–8. *Francisci de Mendoca libri tres*; 9.–10. *Aloysii Novarini libri 2*; 11. *Theologia Moralis Pauli Laymanni*; 12. *Postilla Huberti Lomesen*; 13. *Hortus Pastorum Jacobi Marcantii*; 14.–15. *Francisci Labata 2 opera*; 16.–18. *De la Nuza 3 opera*; 19. [*Antonii de Guevara*] *Guldene Sendtschreiben*;⁵⁹ 20. *Drexelii opera et opuscula*; 21. *Artzneybuch geschriebenes*; 22. *Tobiae Hendtschelii Von den 4 letzten dingen [des Menschen]*;⁶⁰ 23. *Jacobi a Bruck Emblemata Politica*; 24.–26. *Flores Doctorum Thomae Hybernici [tria opera]*;⁶¹ 27. *Manuale Controversiarum Martini Becani*

[82v–83v – vacat]

ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 82r–83v (dvojlist)

2./3

[84r] *Specificatio Librorum in quibus nec D[omini]. Wagner, nec Lautneri nomen inscriptum est.*

28. *Textus Sentetiarum Thomae de Aquino*; 29. *Sermones Quadragesimales Friderici Nauseae*; 30. *Sententiae Abbae Maximi*; 31. *Sermones Pomerii*; 32. *Beschreibung der Alten Stadt Jerusalem*; 33. *Tractatus Decalogi Joannis Beels*; 34. *Stellarum Corona Benedicta B[eatissimae]. M[ariae]. V[irginis].*; 35. *Sermones Nicolai de Blony*; 36. *Sermones Quadragesimales [Anonimi]*⁶²; 37. *Clementis Schuberti [libri quatuor] de Scrupulis Chronogorum [in uno tomo]*⁶³; 38. *Liber Plinii*; 39. *Meditationes D[ivi]. Augustini*; 40. *Postilla Bessaei*; 41. *Opus in Vitas Patrum D[ivi]. Hieronymi*; 42. *Thetralogia Mistica de Laminetz*; 43. *Aurelii Augustini liber de S[anctis]S[imae]. Trinitate*

[84v]

44. *Matthiae Wesenbezi Oeconomia Juris*; 45. *Joannis Raulin Itinerarium Paradisi*; 46. *Aegidii Albertini der Welt Tummel platz*; 47. *Ambrosii Schurerii tractatus de Haereditatibus*; 48. *Apologia Protestantium Joannis Bretleii[?]*;

⁵⁸ Na fol. 91r psáno *quatuor opera*.

⁵⁹ Dodatek v hranaté závorce viz. fol. 91v.

⁶⁰ Dodatek v hranaté závorce viz fol. 91v, 106v.

⁶¹ Dodatek v hranaté závorce viz fol. 91r.

⁶² Dodatek v hranaté závorce viz fol. 106v.

⁶³ Dodatky v hranatých závorkách viz fol. 88v, 97r.

49.–50. *Florimundus de Remond 2 Exemplaria*; 51. *Friderici Staphyli tractatus de Antichristo*; 52. *Casus Conscientiae P[at]ris Rodriguetz*; 53. *Artzneybuch Nicolai Baalus*; 54. *Petri Bessaei de dignitate Sacerdotum*; 55. *Michaelis Anisii 7 Predigten*; 56. *Perspectiv der Lutheraner undt Calvinisten Bonaventurae Hocquardi 2 opera* [i. e. tomi]; 57. *Philippi Camerarii Historischer Lustgarten*; 58. *Rozmiluwanij [!] Swateho Rzehore [!] Papeze*⁶⁴; 59. *Martialia Trophaea Georgii Crugerii*; 60. *Abominatio desola[ti]onis Turcicae Christiani Pfaltz*; 61. *Vallis Baptismi Martini Vigsii*; 62. *Mundi Lapis Lydius Antonii a Burgundia*; 63. *Allocutiones Sacrae Academiae Pragensis*

[85r]

64. *Acta et Constitutiones Synodi Olomucensis*; 65. *Postilla Naczanii*; 66. *Euripidis Tragediae*; 67. *Laurentii Slisanski Reissbeschreibung*; 68. *Dictionarium Caroli Stephani*; 69. *Sermones S[ancti]. Gregorii Boënice*; 70. *Nomenclator Hadriani Junii*; 71. *Paratitla Wesenbecii*; 72. *Commentarius Cujacii*; 73. *Manuale Confessariorum Martini ab Azpilcueta*; 74. *Tertius Tomus Concionum Ludovici Granatensis*; 75. *Tractatus de Feudis Vulteii*; 76. *Nicolai Ulenhart Historien*; 77. *Ferdinandi 2^{di} Vita*; 78. *Conciones Joannis Lan[d]spergii*; 79. *Conciones Hyemales Anonimi*; 80. *Muri Civitatis S[an]ctae Conradi Vetter*; 81. *Sphinx Joannis Heifeldii*; 82. *Flavii Vegeti tractatus de re militari*; 83. *Theologia Catechetica Petri Witfelt*; 84. *Pars Hyemalis Haymonis*; 85. *Der Welt Gottesdienst Alexandri Ross*; 86. *Wunderliche undt Denkwürdige Hystorien Pauli Ledertz 2. theil*;

[85v]

87. *Contemptus Vanitatum mundi Didaci Stellae*; 88. *Joannis Spinaei Von einem gutten gewiessen*; 89. *Joannis Faii Manipulus Exemplorum*; 90. *Centum Quaestiones [Adm[odum]. R[everen]di Religiosi ac Eximii Patris] Christophori Todtfeller*⁶⁵; 91. *Synopsis Reinhardi Faust*; 92. *Caeleste Pantheon Henrici Engelgrave*; 93. *Joannis a Jesu Maria Cantici Canticorum*; 94. *Caspari Sanchez Conciones Quadragesimales*; 95. *Compendium Manualis Controversiarum*; 96. *Institutiones Justiniani*; 97. *Joannis Curionis tractatus de conservanda bona valetudine*; 98. *Decreta Concilii Tridentini Teutsch*; 99.–100. *Panoplia Renati Andegavi 2 Exemplaria*; 101. *Concilium Tridentinum*; 102. *Joannis Gelcke Responsum Catholicum*; 103. *Jacobi Alvarez [!] Tractatus de Virtutibus*⁶⁶; 104. *Vincentii Brunii Meditationes*; 105. *Leonardi Lessii Tractatus de fide Teutsch*; 106. *Relation dess Augspurgischen Colloqii*; 107. *Andreae*

⁶⁴ Na fol. 92r, 107r *Rozmluwanij*.

⁶⁵ Dodatek v hranaté závorce viz fol. 107r.

⁶⁶ Na fol. 92v, 107v *Alvarez*.

Fromm Wiederkehrung zur Religion; 108. *Desiderium collium aeternorum Raynerii Snoygoudani*; 109. *Status et ritus Ecc[esia]lae Graecae Christophori Angeli*

[86r]

110. *Joannis Eckii Teutsche Controversien*; 111. *Wassenbergii Florus Germanicus*; 112. *Nova Ethica Andreae Ried*; 113. *Guldenes Tugendbuch Friderici Spee*; 114. *Historia Joannis Barclai*; 115. *Conciones Ludovici Granatensis*; 116.–120. *Stapletonii 5 opera*; 121. *Paedagogus Christianus Philippi de Outreman*; 122. *Die Heilwelt Cypriani de Nativitate*; 123. *Evangelische Perle Joannis Angeli*; 124. *Institutiones in linguam Hyspanicam Henrici Doergang*; 125. *Opiniones in Jure Com[m]unes Joannis a Villalobos*; 126. *Francisci Titelmanni Tractatus de Dialectica*; 127. *Institutiones Dialecticae antiquae*; 128. *Libri tri [!] Delle Cose de Turchi*; 129. *Joannis Ditmairi Aphorismus Juris*; 130. *Tischreden Joannis Werner*; 131.–132. *Teophrasti Paracelsi tractatus 2. de vita longa, et de morbis tartareis*; 133. *Ludovici ab Avila tractatus lacer de Bello Germanico*; 134. *Christliche Kinder Zucht Christophori Ott*; 135. *De Concepto Eccl[esia]ae Statu ex Basilio Magno*

[86v]

136. *Joannis Munch Evangelium Reformatum*; 137. *Apophthegmata Erasmi Roderodamii*; 138. *Joannis Pistorii tractatus von der h[ei]l[igen]. Schrift*; 139. *Tractatus de Sacramento et Virtute poenitentiae Pauli Rosmer*; 140. *Georgii Gobat Thesaurus Ecclesiasticus Indulgent[iarum].*; 141.–142. *Joannis Bilstenii Institutiones Juris Civilis, et tractatus de Sortilegiis Pauli Grillandi*; 143. *Historia de Christo patiente Gulielmi Stanihursti*; 144. *Michaelis Eyzinger Thesaurus Principum*; 145. *Commentarius Cujacii ad libros Institutionum Juris Civilis*; 146. *Controversiae Wetweis*; 147. *Renovatio haeresis Christophori Besoldi*; 148. *Controversiae Julii Caesaris Coturii*; 149. *Willibaldi Pickheimer Tugendbuchl[ein]*.⁶⁷; 150. *Antonii de Guevarra de molestiis Aulae et ruris laude tractatus*; 151. *Tractatus de Sacramentis [Authoris] Anonimi*⁶⁸; 152. *[Aestigatissima] Medulla Theologiae [Valentini] Busenbaum*⁶⁹; 153. *Benedicti Pererii Valentini tractatus de Magia*; 154. *Schola Salernitana*⁷⁰; 155. *Controversiae Christophori Meier*⁷¹; 156. *Aegidii Albertini Hirnschleiffer*; 157. *Antonii Bruodini Compendium Theologiae*

⁶⁷ Na fol. 108r psáno *Bichsheimer*.

⁶⁸ Dodatky v hranatých závorkách viz fol. 93r, 108r.

⁶⁹ Dodatky v hranatých závorkách viz fol. 96r, 108r.

⁷⁰ Na fol. 93r *Solernitana*.

⁷¹ Na fol. 93r *Mayer*.

[87r]

158. *De Imperio Ottomanico Jacobi Geuder*; 159. *Concilium Tridentinum [iam ferme] lacerum*⁷²; 160. *Wohlbedachte Vereinigung der Protestirenden mit den Catholischen Joannis Caspari Jäger*; 161. *Grammatica Gallica*; 162. *Joannis Sleidanii tractatus de 4 sum[m]is Imperii*; 163. *Vincentii Hensbergi Viridarium Marianum*; 164. *Roberti Bellarmini Institutiones linguae haebraicae*; 165. *Asylum languentium Georgii Petri*; 166. *Tartaro–Mastix Moraviae Joannis Ferd[inandi] Hertodt*; 167. *Tractatus de re Equestri Joachimi Camerarii*; 168. *Tractatus de Confessionibus Aurelii Augustini*; 169. *Tractatus de Officio poenitentis Valerii Reginaldi*; 170. *Regale Sacerdotium Joannis Malobitzki*; 171. *Paradisus precum Ludovici Granatensis*; 172. *Vincentii Bruni Meditationes de vita et Passionis Christi*; 173. *Nicolai Aurifici examen Ordinandorum*; 174. *Petri Canisii Graeco latinus*; 175. *Bronchors Commentarius de regulis Juris*; 176. *Compendium Concilii Tridentini*; 177. *Dionysii Carthusiani [liber] de 4 Novissimis*⁷³; 178. *Schildtlein des glaubens Laurentii Herrmanutii*; 179. *Breve directorium Joannis Polanci*

[87v]

180. *Christianae Institutiones Francisci Costeri*; 181. *Symonis de Salazar promptuarium rerum mortalium*⁷⁴; 182. *Joannis Boemi mores omnium gentium*; 183. *Constitutiones ex antiquo Jure [libellus]*⁷⁵; 184. *Psalterium B[eatae]. M[ariae]. V[irginis].*; 185. *Diurnum quotidianae Virtutis*; 186. *Joannis Vigueri Libellus de Sacramentis*; 187. *[Guilielmi Gratacoli] Tractatulus Philosophicus*⁷⁶; 188. *Roberti Bellarmini de 7 Verbis*; 189. *Compendium quaestionum Regularium Emmanuelis Roderici*; 190. *Justi Lipsii Flores*; 191. *Libellulus S[ancti]. Thomae*; 192. *Itinerarium Italicum*; 193. *Institutiones Confessariorum*; 194. *Le thrésor des Histoires de France*; 195. *Itinerario overo di Andrea Scoto*; 196. *Liber Historicus lacer*; 197.–239. *Diversi libri et libelli haeretici 42*

ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 84r–87v (složka)

⁷² Dodatek v hranaté závorce viz. fol. 108r.

⁷³ Dodatek v hranaté závorce viz fol. 108v.

⁷⁴ Na fol. 93v *moralium*.

⁷⁵ Dodatek v hranatých závorkách viz fol. 89v, 98v.

⁷⁶ Dodatek v hranatých závorkách viz fol. 93v.

2./4

[88r] *Consignatio librorum pro Sua Celsitudine Ex libris Muglicii existentibus* 240. *Corpus Juris Civilis*; 241. *Historia Concilii Tridentini*; 242.–243.⁷⁷ *Caroli de Grobendanck de progressu Spiritus politici [2 partes]*⁷⁸; 244. *Collectanea Barbosae in 3 et 4um Decretalium*; 245. *Institutiones Wesenbecii*; 246. *Prosper Farinaceus in 3 titulos detestibus*; 247. *Operum Divi Caecilii de Virtutibus tomus I.*; 248. *Lexicon Iuridicum*; 249. *Gillii tomus de essentia et unitate Dei*; 250. *Rationale Juris Pontificii Joan[nis]. Bapt[istae]. Viviani*; 251. *Gallus Cantans Ignatii Trauner*; 252. *Vallensis Institutiones in Jus Canonicum*; 253. *Practica Chiliani König Juristae tomus antiquus*; 254. *Ferdinandi de Mendez Peregrinatio per Europam, Asiam et Africam*; 255. *Conciliationes Bochors in Pandectas*; 256. *Iucunda[e] Historia[e] Anonimi [tomulus parvulus]*⁷⁹; 257. *Udalrici Zasii Sum[m]a des Kayser[lichen]. Lehenrecht[ens].*; 258. *Dicaopaediae [!], hoc est Jurisprudentiae Institutio Joan[nis]. Schefferi*; 259. *Historia Anglica Polydori Virgilii*; 260. *Conciliatio Scripturae Cum[m]irani*; [261. *Martini Delrii libri duo in uno tomulo*]⁸⁰; [262. *Malleus maleficarum Jacobi Sprengerii*]⁸¹

[88v]

263. *Antonii Bruodini de virtute et statu religionis*; 264. *Ulyssis Georgii Hornii Peregrinationis tomus 6.*; 265. *Joannis Scheffleri Tridentinum ante Tridentinum latinum*; 266. *Catalogus Romanorum Imperatorum*; 267. *Ars sine scelere dutescere*; 268. *Ulpiani Institutiones*; 269.–270. *Breviaria ambo*; 271. *Descriptio Passionis Christi italica*; 272. *Orationes Italicae ad B[eatissimae]. V[ir]ginis M[ariae].*

[*Consignatio librorum pro Sua Celsitudine*] *Ex libris Existentibus adhuc Schönbergae* viz č. 32., 37., 41., 273. *Summa Juris Canonici Joannis Streinii*, viz č. 44., 47., 49.–50., 23., 56., 57., 59., 60.

[89r]

viz č. 64., 67., 71., 72., 75., 76., 77., 80., 82., 86., 93., 96., 98., 99.–100., 107., 108., 109., 112., 116.–120., 125., 128., 129., 131., 135.

[89v]

viz č. 141.–142., 143., 144., 145., 148., 153., 157., 158., 162., 164., 167., 175., 176., 182., 183., 274. *Polydori Vergilii de rerum Inventoribus*, 192., 194., 195., 196., 197.–239.

⁷⁷ V seznamu označeny číslovkou dva exempláře.

⁷⁸ Dodatek v hranaté závorce viz fol. 96r.

⁷⁹ Dodatky v hranatých závorkách viz fol. 96v.

⁸⁰ Vsuvka.

⁸¹ Vsuvka.

[90r] *Catalogus librorum quae Ecclesiae Schönbergensi obveniunt*

275. *Postilla Jacobi Feuchtii*; 276. –277. *filius Dei adoptivus P[at]ris Weier duo exemplaria*; 278. *Ambrosii Callepinus*; 279. *Casus Conscientiae Fratris Angeli*; 280. *Sermones Fratris Jordan de Sanctis*; 281. 2da 2^{dae} *D[ivi]. Thomae*; 282. *Schereri tomus Controversiae contra Ossian drum*; 283. *Vitae PP[at]rum antiquissimo caractere*; 284. *Germanica Moralia Senecae*; 285. *Epitome Postillae Feuchtianae de Sanctis*; 286. –287. *Duo tomi Concionum Petri Rottae*; 288.–290. *Tres tomi [Concionum] Fabri in quarto et Nuptiale*; 291. *Der türken religion Vndt gesätz*; 292. *Chrislicher wegweiser Geminiani*; 293. *Matthaei Timpii Conciones Funebres Germaniae*; 294. *Phillipi Kyselii tomus 5^{ms} in 4°*; 295. *Conciones funebres Schilling*; 296. *Berg Calvariae de Guevara*; 297.–301. *Opera Procopii Capucini Passionale, Dominicale, Aestivale, Paschale, Sacramentale, Pentecostale, Decalogale, Epiphaniale*; 302. *Neüburgeri Conciones unius anni*; 303. *Via charitatis P[atris] Weyer*; 304. *Conceptus Phasslarii [?] in quadragesimum tomus unus*;

[90v]

305. *Pauli Aresii remedia contra tribulationes*; 306. *Athanasii de autonomia de religione*; 307. *Christi Seelen gejagt Didaci Pogua Andradi defensionis Tridentinae fidei*; 308. *Petri Jacobi Juristae literae in 4° tomulus*; 309. *Joannis Dedinge tomulus Concionum in Dominicas unius anni*; 310. *Deiparae elogia Sebastiani a Matre Dei*; 311. *Amara Dulcis Patris Schilling*; 312. *Controversiae Schereri contra Jacobum Schmidt*; 313. *Carmina Fabricii Viennae dicta*; 314. *Opusculum de sphaera lacerum Joannis de Sacro bustae*; 315. *Controversiae P[at]ris Francisci Rossassowa Boemice*; 316. *Enchiridion Epicteti*; 317. *Aristotelis Philosophia*; 318. *Corpus Juris Civilis in majori octavo antiquum*; 319. *Deütsche bibel in 8° Tietenberger*; 320. *Latina Biblia in octavo*; 321. *Bibliotheca Viri Apostolici*; 322. *Joannis Brigelii Concionum aliquot*; 323. *Manuale Parochorum Ludovici Engel*; 324. *Tobiae Nonii Institutiones lacerae*; 325. –326. *Duo tomuli casuum conscientiae Hermanni Busenbaum*; 327. *Aegidii Albertini de educatione prolium*; 328. *Barbosae de officio et potestate Parochi*; 329. *Pflanzgart büchlein*

[91r]

330. *Benedicti Hefftenii Schola Cordis*; 331. *Joannis Koppenstein Conciones in Dominicas*; 332. *Consultatio Lessii quae fides sit capessenda*; 333. *Joannis Schöffler beschreibung der Christlichen Wahrheit*; 334. *Quinti Curtii descriptio*; 335.–337. *Joannis Weyer tria opuscula, affectus pii, Theophili se Sp[iritu]u renovante, et Hebdomada 2da S[ancti]. Ignatii*; 338. *Vita Julii Caesaris*; 339. *Rhetoricae Caelestis Drexelii tractatus in 16*; 340. *Joannis Angeli Bossii epinomia*; 341. *Venediger Löwenmuth de Insula Candia*; 342. *Nomina statuum Imperii libellus parvulus*; 343. *Vita S[ancti]. Antonii de Padua*; 344. *Compendium Becani Controversiarum*; 345. *Symbola tria Catholicum*,

Calvinianum et Lutheranu[m] in uno tomo; 346.–347. Duo Diurnalia cum argenteis claustris

[Catalogus librorum quae Ecclesiae Schönbergensi obveniunt] *Ex libris Schönbergae existentibus*

viz č. 1.–4., 5.–8., 9.–10., 16.–18., 40., 14.–15., 24.–26., 91.

[91v]

viz č. 11., 12., 28., 29., 30., 31., 348. *Quadragesimale Gritsch*, viz. č. 33., 34., 35., 36., 38., 39., 20., 13., 19., 40., 349. *Carthagena de Sanctis*, viz. č. 43., 22., 45., 46., 48., 51., 52.

[92r]

viz č. 53., 54., 55., 58., 61., 63., 65., 66., 350. *Jacobi Herrebrandt Danck Vndt abdanck*, viz. č. 68., 69., 70., 73., 74., 78., 79., 81., 83., 84., 85., 87., 88., 89., 90., 91., 94.

[92v]

viz č. 27., 97., 101., 102., 103., 104., 20. [?], 105., 106., 110., 111., 113., 114., 115., 121., 122., 123., 124., 126., 127., 133., 134., 136., 137., 138.

[93r]

viz č. 139., 140., 146., 149., 150., 151., 351. *Conclusiones Theologicae Chrysostomi Scupinae*, viz. č. 152., 154., 352. *Historia Cellensis*, viz. č. 155., 156., 159., 160., 161., 163., 165., 166., 168., 169., 170., 171., 172.

[93v]

viz č. 173., 174., 177., 178., 179., 180., 181., 184., 185., 186., 188., 189., 190., 191., 193., 352. *Würsings Artzneybuch*

ZA0 – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 88r–93v (složka)

2./5

[96r] *Ex Indice 92^{rum} librorum possent ad Bibliothecam Suae Celsitudinis omni sequentes*

viz č. 240., 241., 242.–243., 244., 245., 246., 247., 248., 249., 250., 251., 252., 297.–301., 253., 254.

[96v]

viz č. 255., 256., 257., 258., 259., 260., 263., 264., 265., 266., 267., 268., 269.–270., 271., 272.

Cremsirii 6. 8^{bris} 1685, E[lia]. I[sidor]. Schmidt m[anu]. p[roproprio].

[97r] *Ex Altero Indice 189 librorum*

viz č. 1.–4., 5.–8., 9.–10., 32., 37., 16.–18., 14.–15., 41., 42., 273., 44., 47., 49.–50., 23., 56., 57., 59., 60.,

[97v]

viz č. 62., 64., 67., 71., 72., 75., 76., 77., 80., 24.–26., 82., 86., 92., 93., 96., 98., 99.–100., 107., 108., 109., 112., 116.–120.

[98r]

viz č. 125., 128., 129., 130., 131.–132., 135., 141.–142., 143., 144., 145., 147., 148., 150., 153., 157., 158., 162., 164., 166., 175.

[98v]

viz č. 176., 182., 183., 274., 192., 194., 195., 196., 197.–239.

Cremsirii 6. 8^{bris} 1685, E[l]ias]. I[sidor]. Schmidt m[anu]. p[roprio].

ZAO – p. Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 96r–98v (dvojlist)

3.

Seznam knih po Kryštofu Aloisu Lautnerovi, které prostřednictvím mohelického děkana Adalberta Winklera obdržela fara v Šumperku, spolu s potvrzením o převzetí, signovaném Johannem Bauchem

Kroměříž, 1685, 16. října; Šumperk, 1685, 22. října

Zemský archiv Opava, pracoviště Olomoucké, inv. č. 1828,
sign. Ba 772, kart. 373, fol. 104r–109v (složka)

[104r] Specification

der Bücher welche nach dem in Gott Ruhenden wohl Ehrwürdigen Herrn Georg Johann Wagner Gewesten dechant Zu Schöngerg der Hiessigen Pfarr Kirchen Von dem Hochwürdigen Bischoff[ischen]. Amt seindt Zu geeignet werden, Wie auch die Jenigen welche auch nach dem Todt der Christoph Lauthner auss befehl dess Hochwürdigst[en] durchschlechtigsten fürsten, Herrn Herrn Caroli Bischoffs Zu Ollmütz, Hertzogen dess Heyl[igen]. Röm[ischen]. Reichs, der Königlich[en]. Bohaimbischen Capellen, Vnd Von Liechtenstein Graffen Vnsers gnädigsten fürsten, Vndt Herrn Herrn, Von den Hochwürdigen herrn herrn Adalbert [104v] Winkler Dechanten Zür Müglitz benanter Schönberg[en]. Pfarrkirchen seindt übergeben worden.

Postilla Jacobi Feuchtii, Filius Dei adoptivus P[atr]is]. Weier 2 Exemp[aria]., Ambrosii Callapinus, Casus Conscientiae Fr[atr]is Angeli

[105r] Catalogus librorum, qui Ecclesia Schönbergensi obveniunt

Ex libris Muglicii extantibus

viz č. 275., 276.–277., 278., 279., 280., 281., 282., 283., 284., 285., 286.–287., 288.–290., 291., 292., 293., 294., 295., 296., 297.–301., 302., 303.

[105v]

viz č. 304., 305., 306., 307., 308., 309., 310., 311., 312., 313., 314., 315., 316., 317., 318., 319., 320., 321., 322., 323., 324., 325.–326., 327., 328., 329.

[106r]

viz č. 330., 331., 332., 333., 334., 335.–337., 338., 339., 340., 341., 342., 343., 344., 345., 346.–347.

Ex libris Schönbergae existentibus

viz č. 1.–4., 5.–8., 9.–10., 16.–18., 42., 14.–15.

[106v]

viz č. 24.–26., 92., 11., 12., 28., 29., 30., 31., 348., 33., 34., 35., 36., 38., 39., 353. *Drexelii opera duo*, viz č. 13., 19., 40. 349., 43., 22., 45., 46., 48., 51.

[107r]

viz č. 52., 53., 54., 55., 58., 61., 63., 65., 66., 350., 68., 69., 70., 73., 74., 78., 79., 81., 83., 84., 85., 87., 88., 89., 90., 91., 94.

[107v]

viz č. 27., 97., 101., 102., 103., 104., 20., 105., 106., 110., 111., 113., 114., 115., 121., 122., 123., 124., 126., 127., 133., 134., 136., 137., 138.

[108r]

viz č. 139., 140., 146., 149., 150., 151., 152., 154., 352., 155., 156., 159., 160., 161., 163., 165., 166., 168., 169., 170., 171., 172.

[108v]

viz č. 173., 174., 177., 178., 179., 180., 181., 184., 185., 186., 187., 188., 189., 190. 191., 193., 352.

Signatum Cremsirii 16. 8^{bris} 1685

354.–357. *Bonacina quatuor tomi*; 358. *Dialogus Stephani Nigri*; 359. *Arzneibuch geschriebenes*; 360. *Caius Plinius antiquus liber*; 361. *Theophrasti Paracelsi opus*; 362. *De Deo libellus parvus*; 363. *Index Homiliarium*; 364. *Christopori Besoldi opusculum Juridicum*

Die Hier Vnten Benante Bücher seindt in den Inventarii nicht specificirt worden.

Quia in plurisque nomen Wagneri est inventum, sunt relicta Ecclesiae, super quibus una cum aliis aut de receptione data est ... [?]

[109r] *Dass oben Gesetzte Beschreibene Bücher durch den Hochwürdigen Herrn Georgium Adalbertum Winkler Herrn dechant Von Müglitz allhiessieger*

Pfarr Kirchen übergeben, Vndt Von Vns Würck[ich], in Empfang genommen; Zeuget Vnser eigener Handt Vnterschriftt, Vndt angedrucktes Petschafft. Schönberg den 22. Octobris 1685.

L[ocum]. S[igilli]. Johann Bauch

L[ocum]. S[igilli]. N[omen]. N[omen]. fürstl. Rath und Zugleich fürsten richter; wie auch bürgemeister und Rathsmann daselbst

[109v – vacat]

ZAO, pobočka Olomouc, AO, inv. č. 1828, sign. Ba 772, kart. 373, fol. 104r–109v (složka)

Die Büchersammlung des Schönberger Pfarrers und Dechant Christoph Alois Lautner

Schönberger Pfarrer und Dechant Christoph Alois Lautner, der nach dem fünfjährigen Arrest in Müglitz (Mohelnice) als Opfer der Hexenprozessen im Jahr 1685 verbrannt wurde, besitzte verhältnismässig umfangreiche Bibliothek mit 364 Bände, die ihm nach seiner Verhaftung im Jahre 1680 zusammen mit anderer Eigentum (anderem Vermögen) konfisziert wurde. Prozesse hielten in den Jahren 1678–1696 im Nordmähren in Groß Ullersdorf (Velké Losiny) und Schönberg (Šumperk) unter Leitung ausserordentlichen Obrigkeits-Tribunale ab und deren Vorsitzender war der Richter Heinrich Franz Boblig von Edelstadt.

Nach Lautners Hinrichtung wurden seine Bücher unter den Olmützer Bischof Karl II. von Liechtenstein und Pfarrei in Schönberg geteilt, dabei sich bis zu heutigen Tagen in der erzbischöflichen Bibliothek in Kremsier bloss zwei Bände erhielten: *Opera divi Caecilii Cypriani* herausgegeben durch Erasmus von Rotterdam (Basel 1520) und das Werk von Seraphin Cumiran *Conciliatio locorum communium Totius Scripturae Sacrae* (Wien 1665).

Von der Struktur der Lautnerschen Bibliothek kann man sich eine Vorstellung auf Grund erhaltenen Verzeichnisse machen, welche Beamten des Olmützer Bischofs zusammensetzten (Verzeichnis, der danach zusammengestellt wurde, ist als Beilage dieses Artikels abgedruckt). Es entzieht sich nicht zu sehr dem Profil der gewöhnlichen Kirchenbibliothek, überwiegen hier die Werke aus den Fächer Theologie und Rechtswissenschaft, die Lautner studierte. Die meisten Bücher sind in Latein und Deutsch geschrieben. Man kann hier einige sehenswürdige Titel finden, wie die Grammatiken der spanischen und französischen Sprache sind, einige französische und italienische Bücher und auch drei in Tschechisch geschriebene Bücher. Diese Bände in gewisser Weise zeigen die Breite Lautnerschen Interesse.

Der Dechant besitzte auch einige Rechtswerke, die der Hexenproblematik gewidmet sind, namentlich *Malleus maleficarum* von Heinrich Krämer und Jakob Sprenger, *Disquisitionum magicarum libri sex* von Martin Delrius, Benedikt Peireiras *Tractatus de magia* und *Tractatus de Sortilegiis* von Paul Grillandi. In diesem Zusammenhang ist bemerkenswert, dass sich bis heutzutage auch in der Pfarrbibliothek in Eiche an der March (Dub nad Moravou) bei Olmütz ein Buch ähnlich thematisch hingeeilt bewahrte, seinerzeit aber gehörte es dem Lautnerschen Richter – Boblig von Edelstadt – es ist das Werk *Epitome delictorum sive de Magia* (Lyon 1678) von Francisco Torreblanca y Villalpando.

Lautnersche Büchersammlung ist durch ihren Umfang und Inhalt interessant und einige ihre spezifische Eigenschaften hervorrufen wahrscheinlich erst bei dem Vergleichen mit den Fonden anderer Pfarrbibliotheken.

Übersetzung von Olga Trinerová